

Р. Орттунг, професор, виконавчий директор Інституту європейських, російських і євразійських досліджень Університету Джорджа Вашингтона, один із провідних американських експертів у сфері енергетичної політики:

«Сланцевий газ важливий для США, бо це місцеве джерело енергії, до того ж більш екологічно чисте, ніж вугілля чи нафта. Ще п'ять років тому більшість експертів схилилися до того, що в найближчі роки Сполучені Штати приречені на значний енергетичний імпорт. Та зовсім несподівано кілька невеликих американських компаній освоїли технології отримання сланцевого газу. У результаті на сьогодні внутрішній видобуток цього газу в США перевершує найсміливіші прогнози.

Завдяки тому, що американський ринок виробництва і продажу газу надзвичайно диверсифікований, ціни на природний газ тут знижуються, і тепер вони помітно нижчі порівняно з цінами в більшості країн Європи та Азії. Це факт надзвичайно сприятливий для американської економіки, бо в іншому разі вона зіткнулася б з великими проблемами. Аналогічну революцію могли б зробити й технології видобутку сланцевої нафти, бо американське споживання нафти продовжує зростати.

Збільшення видобутку власного природного газу в США корисне як для нас, так і для наших партнерів у Європі та Азії, бо фактично зменшує залежність останніх від Росії й країн Середнього і Близького Сходу. Зростання видобутку природного газу в США, крім іншого, зменшує вплив таких країн, як Росія, могутність яких прямо залежить від обсягу газових продажів.

<...> Можна припустити, що Україна має чималі запаси сланцевого газу. Однак для вашої країни було б логічнішим насамперед інтенсивно освоювати традиційні родовища природного газу. Вони теж достатньо великі, та й добувати такий газ набагато дешевше, ніж сланцевий. Крім того, актуальним для України є істотне поліпшення ефективності використання енергетичних ресурсів. Ви не були б такими залежними від російських енергоносіїв, якби змогли уникнути невиправданих енергетичних втрат. Та й завдання використовувати альтернативні технології видобутку газу не було б таким актуальним!

<...> В освоєнні власних газових родовищ Україна нині співпрацює з безліччю компаній, включаючи Shell, Chevron, Hallibarton і Exxonmobil. Що стосується США, то вони підтримують розвиток енергетики в усьому світі. Але якщо іноземний інвестор не може отримувати прибуток, то він

не піде в Україну. І в цьому полягає головна проблема. Інакше кажучи, щоб збільшити шанси на підтримку з боку США в галузі виробництва власних енергоносіїв, Україні слід поліпшити інвестиційний клімат. Я розумію, що це складне завдання. Крім того, підвищення цін на енергоносії для внутрішніх споживачів – питання завжди болюче. У зв'язку з цим сучасні технології допоможуть поліпшити ситуацію, але вони можуть прийти лише разом з інвесторами. Тобто питання знову замикається на необхідності істотно поліпшити інвестиційний клімат в Україні.

Гадаю, Україна також може розраховувати на допомогу Польщі в розробці родовищ сланцевого газу. Через складні відносини з Росією Польща приділяє цьому питанню серйозну увагу. Тому саме вона може допомогти вашій країні з відповідними технологіями, які вже сама використовує. Якщо ж повернутися до американських технологій, то важко сказати, чи будуть вони ефективні в Україні. Особливо враховуючи ту значну підтримку, яку одержали розробники сланцевого газу в нас і яка, на жаль, малоймовірна в Україні.

<...> Нині єдиний серйозний виробник сланцевого газу у світі – це США. При цьому можна прогнозувати значне збільшення обсягів його видобутку, особливо враховуючи нинішні екологічні й економічні реалії. Можна припустити, що це – грандіозний проект. При цьому слід зазначити, що сланцевий газ уже суттєво вплинув на європейський енергетичний ринок. Європа тепер споживає набагато більше газу, ніж передбачалося кілька років тому. І це почасти стало можливо в результаті зниження американського газового імпорту – адже завдяки сланцевому газу американські потреби в закупівлі газу ззовні нині нижчі, ніж очікувалося.

Хоча освоєння власних запасів сланцевого газу навряд чи може суттєво змінити ситуацію на європейському газовому ринку. Нині серйозний інтерес до його видобутку виявляє тільки Польща. Але не думаю, що польський сланцевий газ матиме велике значення для європейського енергетичного ринку. Європейські країни диверсифікували джерела надходження газу. Крім того, активно освоюються альтернативні джерела енергії. Та конкретно для Польщі сланцевий газ може бути істотним компонентом газового ринку, який дасть змогу зменшити залежність від російського газу.

Останнім часом ідея розробки джерел сланцевого газу часто обговорюється і в Україні. Але я вважаю, що перш ніж вкладати значні ресурси в розробку родовищ цього газу, Україні слід підвищити ефективність використання енергоносіїв, активніше використовувати традиційні газові родовища та значно поліпшити бізнес-клімат, що в перспективі залучить західні інвестиції. Саме ці три напрями дозволять Україні зменшити енергетичну залежність від Росії в значно більшому ступені, ніж розробка родовищ сланцевого газу» (*Курбатов С. Сланцевий газ в Україні: бути чи не бути? // Дзеркало тижня. Україна (http://dt.ua/ECONOMICS/slantseviy_gaz_v_ukrayini_buti_chi_ne_buti-95968.html). – 2012. – 20–27.01).*